

1/1278
28314-64492

**T.C.
CUMHURBAŞKANLIĞI**

SAYI : B.01.0.KKB.01-18/A-12-2006-863

07 / 12 / 2006..

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 24.11.2006 günlü, A.01.0.GNS.0.10.00.02-20374/51473 sayılı yazınız.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'na 23.11.2006 gününde kabul edilen 5557 sayılı "Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" incelenmiştir.

Yasa'nın 6. maddesiyle 03.07.2005 günlü, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Yasası'na eklenen geçici 3. maddede,

"11/10/2004 tarihinden önce, gerekli izinler alınmadan tarım dışı amaçlı kullanıma açılmış bulunan arazilerin istenilen amaçla kullanımı için, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içerisinde Bakanlığa başvurulması, hazırlanacak toprak koruma projesine uyulması ve tarım dışı kullanılan tarım arazilerinin her metre karesi için beş Yeni Türk Lirası ödenmesi şartıyla izin verilir.

Söz konusu arazi ve tesislerin istenilen amaçla kullanımı için çeşitli kurumlardan alınması gerekli ruhsat, izin gibi işlemler, Bakanlığa başvuru tarihinden itibaren 2 yıl içerisinde tamamlanıncaya kadar başvuru sahipleri faaliyetlerine devam ederler. Bu süreler içerisinde gerekli izinleri alamayanların üretim faaliyetleri ilgili idarelerce durdurulur.

Tarım arazisi vasfından çıkarılan araziler, ilgili kuruluşlarca başvuru sahibinin isteği doğrultusunda vasfını değiştirir”,

düzenlemesine yer verilmiştir.

Geçici maddenin,

- Birinci fıkrasında, 11.10.2004 gününden önce, gerekli izinler alınmadan tarım dışı amaçla kullanıma açılan arazilerin, istenilen amaçla kullanılması için gerekli düzenleme yapılmakta,

- İkinci fıkrasında da, söz konusu arazi ve tesislerin 2 yıl süresince, ruhsat ve izin alınmadan istenilen amaçla kullanılmasının sürdürülmesine olanak sağlanmakta, gerekli ruhsat ve izinlerin alınması için 2 yıl süre tanınmakta, bu süre içinde gerekli izni alamayanların üretim etkinliklerinin durdurulacağı belirtilmektedir.

Geçici maddeyle, özellikle bir yabancı şirket ya da varsa belirli şirketlere ilişkin, tarım arazilerinde kurulu kimi sanayi tesislerine, izin, onay ve ruhsatlarının yargı kararıyla iptal edilip edilmediğine bakılmaksızın üretim etkinliklerini sürdürme olanağı getirilmektedir.

Böylece, izin, onay ya da ruhsatı yargı kararı ile iptal edilerek hukuksal dayanaktan yoksun kalan sanayi tesislerine yasal geçerlilik tanınıp yargı kararları etkisiz kılınmaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin, Başlangıç bölümünde belirtilen temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olduğu belirtilmiştir.

Hukuk devleti, tüm etkinliklerinde hukuka ve Anayasa'ya uyan devlettir. Anayasa'nın egemenliği ve bağlayıcılığı yanında yasakoyucunun uymak zorunda bulunduğu ilkeler ve evrensel hukuk kuralları vardır.

Evrensel hukuk ilkelerine göre, yasaların genel, soyut ve nesnel olması, kişiye özgü olmaması gerekmektedir. Yasaların bu ögelere uygun çıkarılması hukuk devleti olabilmenin koşullarındandır. Ayrıca, yasaların kamu yararı amacıyla çıkarılması da hukukun bilinen ilkesi gereğidir.

Anayasa Mahkemesi'nin çeşitli kararlarında da vurgulandığı gibi, yasaların genelliği ilkesi, özel, güncel ve geçici bir durumu gözetmeyen, belli bir kişiyi hedef almayan, aynı statüdeki herkesi kapsayan kuralların getirilmesini zorunlu kılmaktadır.

İncelenen Yasa'nın, özellikle bir yabancı şirketin ya da varsa belirli şirketlerin tarım arazilerinde kurulu sanayi tesislerinin sorununu çözmek amacı taşıyan 6. maddesindeki düzenleme, yasaların genel, soyut ve nesnel olmasını gerektiren evrensel hukuk kurallarıyla ve Anayasa'nın hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

Ayrıca, Anayasa'nın,

- 11. maddesinde, Anayasa'nın yasama, yürütme ve yargı organlarını, yönetimi, diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğu vurgulanmış,

- 138. maddesinde de, yasama ve yürütme organları ile yönetimin, yargı kararlarına uymak zorunda olduğu, bu organlar ile yönetimin, yargı kararlarını hiçbir biçimde değiştiremeyeceği, bunların yerine getirilmesini geciktiremeyeceği kurala bağlanmıştır.

Bu kurallar, Anayasa'da hukuk devleti niteliğinin gereği olan hukukun üstünlüğü ilkesinin benimsendiğini, Anayasa'nın ve yargı kararlarının bağlayıcılığının koruma altına alındığını göstermektedir.

Özellikle bir yabancı şirkete ya da belirli şirketlere ilişkin, izin ya da ruhsatı hukuka aykırı bulunarak yargı kararı ile iptal edilen tarım arazilerinde kurulu sanayi tesislerinin üretim etkinliklerini sürdürmelerine olanak sağlayan yasa kuralının, hukuk devleti, Anayasa'nın bağlayıcılığı ve üstünlüğü, yargı kararlarının bağlayıcılığı ilkeleriyle bağdaşmadığı sonucuna varılmaktadır.

İncelenen Yasa'nın 6. maddesinde yer alan düzenlemeye "benzer" bir düzenlemenin, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Yasası'nın geçici 1. maddesinde de yapıldığını belirtmek gerekir.

Ancak, 5403 sayılı Yasa'nın geçici 1. maddesinde, gerekli izinler alınmadan tarım dışı amaçla kullanıma açılmış tarım arazilerinin istenilen amaçla kullanılabilmesi kimi biçimsel öğelerin yanında "tarımsal bütünlüğü bozmamaları" koşuluna bağlanmıştır. Oysa, incelenen Yasa'nın 6. maddesinde, bu "esaslı koşul"a yer verilmediği görülmektedir.

Tarım dışı amaçlı kullanıma açılmış tarım arazilerinin "tarımsal bütünlüğü bozmamak" koşuluyla tarım dışı amaçla kullanılmalarında kamu yararı açısından önemli bir sakınca bulunmamasına karşılık, tarım arazilerinin "tarımsal bütünlük" aranmadan istenilen amaçlarla kullanılmasına izin verilmesi tarım topraklarının bir daha eski duruma getirilemeyecek ölçüde elden çıkarılması ya da nitelik değiştirmesi gibi sakıncalı sonuçlar yaratacaktır. Bu nedenle, incelenen Yasa kuralının kamu yararıyla da bağdaşmadığı açıktır.

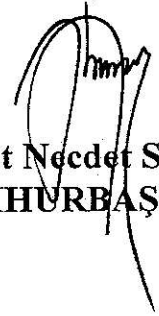
Öte yandan, incelenen Yasa'nın 6. maddesiyle yapılan düzenlemelerle, hukuka aykırı bir etkinliğin 3 yıl süreyle koruma altına alınarak sürdürülmesi sağlanmaktadır.

Oysa, yasalara, ulusal çıkarlara ve kamu yararına aykırı olduğu yargı kararlarıyla hükme bağlanmış, hukuka aykırı bir etkinliğin, ilgili kamu yönetimlerince hiç geciktirilmeden durdurulması hukuk devleti ilkesi ile Anayasa'nın 11. ve 138. maddeleri uyarınca zorunludur.

Ayrıca, Anayasa'nın 10. maddesinde, herkesin, ayırım gözetilmeksizin yasa önünde eşit olduğu, hiçbir kişi, aile, zümre ya da sınıfa ayrıcalık tanınamayacağı, Devlet organları ve yönetimin tüm işlemlerinde yasa önünde eşitlik ilkesine uygun davranmak zorunda bulunduğu belirtilmiştir.

İncelenmekte olan Yasa'nın 6. maddesiyle, bir yabancı şirket ya da belirli şirketlerin hukuka aykırı durumları ve etkinlikleri Yasa'nın güvencesi ve koruması altına alınmış olmaktadır ki, böyle bir düzenlemenin "ayrıcalık" tanıma niteliği taşıdığı ve Anayasa'nın 10. maddesine aykırı düştüğü kuşkusuzdur.

Yayımlanması yukarıda açıklanan gerekçelerle uygun görülmeyen 5557 sayılı "Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun", 6. maddesinin Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce bir kez daha görüşülmesi için, Anayasa'nın değişik 89 ve 104. maddeleri uyarınca ilişkide geri gönderilmiştir.

Ahmet Necdet SEZER
CUMHURBAŞKANI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KANUN

TOPRAK KORUMA VE ARAZİ KULLANIMI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN

Kanun No. 5557

Kabul Tarihi : 23/11/2006

MADDE 1- 3/7/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun 3 üncü maddesine aşağıdaki bent eklenmiştir.

“t) Özel Arazi Topplulaştırması: Köy tüzel kişiliği, belediyeler, kooperatifler, birlikler gibi tüzel kişilikler veya kamu kuruluşlarının, hizmet konuları ile ilgili arazi teminini de kapsayacak şekilde yapacakları arazi toplulaştırmasını,”

MADDE 2- Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun 8 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 8- Tarım arazileri; doğal özellikleri ve ülke tarımındaki önemine göre, nitelikleri Bakanlık tarafından belirlenen mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ve marjinal tarım arazileri olarak sınıflandırılır. Ayrıca Bakanlık tarım arazilerinin korunması, geliştirilmesi ve kullanımı ile ilgili farklı sınıflandırmalar yapabilir.

Tarımsal faaliyetin ekonomik olarak yapılabilirdiği en küçük alana sahip ve daha fazla küçülmemesi gereken yeter büyüklükteki tarımsal arazi parsel büyüklüğü, bölge ve yörelerin toplumsal, ekonomik, ekolojik ve teknik özellikleri gözetilerek Bakanlık tarafından belirlenir. Belirlenen küçüklüğe erişmiş tarımsal araziler miras hukuku bakımından bölünemez eşya niteliğini kazanmış olur. Tarımsal arazinin bu niteliği tapu kütüğüne şerh edilir.

Belirlenen parsel büyüklüğü; mutlak tarım arazileri ve özel ürün arazilerinde 2 hektar, dikili tarım arazilerinde 0,5 hektar, örtü altı tarımı yapılan arazilerde 0,3 hektar ve marjinal tarım arazilerinde 2 hektardan küçük olamaz. Tarım arazileri bu büyüklüklerin altında ifraz edilemez, bölünemez veya küçük parsellere ayrılamaz. Ancak çay, fındık, zeytin gibi özel iklim ve toprak istekleri olan bitkilerin yetiştiği yerler ile seraların bulunduğu alanlarda, yörenin arazi özellikleri daha küçük parsellerin oluşmasını gerekli kıldığı takdirde, Bakanlığın uygun görüşü ile daha küçük parseller oluşturulabilir.

Bakanlığın uygun görüşü ile kamu yatırımları için ihtiyaç duyulan yerler hariç olmak üzere tarım arazileri, belirlenen büyüklükteki parsellerden daha küçük parçalara bölünemez. Bölünemez büyüklükteki tarım arazilerinin mirasa konu olmaları ve üzerlerinde her ne şekilde gerçekleşmiş olursa olsun birlikte mülkiyetin mevcut olması durumunda, bu araziler ifraz edilemez, payları üçüncü şahıslara satılamaz, devredilemez veya rehnedilemez. Bu araziler hakkında 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun özgülemeye ilişkin hükümleri kıyasen uygulanır.”

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KANUN

-2-

MADDE 3- Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasına (d) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (e) bendi ile birinci fıkrasının sonuna “Bakanlık bu yetkisini valiliklere devredebilir.” cümlesi eklenmiştir.

“e) Kamu yararı gözetilerek yol altyapı ve üstyapısı faaliyetlerinde bulunacak yatırımlar,”

MADDE 4- Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun 17 nci maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki üçüncü fıkra eklenmiştir.

“Köy tüzel kişiliği, belediyeler, kooperatifler, birlikler gibi tüzel kişilikler veya kamu kuruluşlarının, hizmet konuları ile ilgili özel arazi toplulaştırması ve/veya tarla içi geliştirme hizmeti yapmak istemeleri durumunda, Bakanlığa gerekçeleri ile başvurarak toplulaştırma isteklerini bildirirler. Gerekçelerin yeterli görülmesi durumunda Bakanlığın teklifi ile Bakanlar Kurulu kararı alındıktan sonra başvuran tüzel kişilik veya kuruluş bu Kanuna göre toplulaştırma projesini hazırlar ve onay için Bakanlığa iletir. Özel arazi toplulaştırması yapmak isteyen kuruluş, gerekli teknik personeli bünyesinde bulundurmamak veya proje süresince tâbi oldukları mevzuat hükümlerine uygun olarak sözleşmeli personel çalıştırmak zorundadır. Özel arazi toplulaştırması yapan kurum veya kuruluşlar kamu yatırımları için ihtiyaç duyulan arazi miktarını toplulaştırma yoluyla karşılayabilir. Özel arazi toplulaştırması yapacak idarelerce ihtiyaç duyulacak yatırımlar için ortak kullanım alanı kesinti payı ile karşılanamayan araziler, varsa hazine arazilerinden, hazine arazilerinin yeterli olmadığı veya bulunmadığı yerlerde ise ilgili idarelerce belirlenecek usûl ve esaslar dâhilinde fizikî tesislerin yapılacağı alana bağlı kalınmaksızın gerçek ve tüzel kişilerinden anlaşma yoluyla karşılanabilir. Bu araziler, fizikî tesislerin yapılacağı yere kaydırılır. Aynı alanda birden fazla kurum veya kuruluş tarafından toplulaştırma ve/veya tarla içi geliştirme hizmeti yapmak talebinde bulunulması halinde toplulaştırmayı ve/veya tarla içi geliştirme hizmetini yapacak kuruluşu Bakanlık belirlemeye yetkilidir.”

MADDE 5- Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 1- Bakanlık, bu Kanunun uygulamasında ihtiyaç duyulacak her türlü eğitim faaliyetini düzenleyebilir ve eğitim sonrası sertifika verebilir.”

MADDE 6- Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3- 11/10/2004 tarihinden önce, gerekli izinler alınmadan tarım dışı amaçlı kullanıma açılmış bulunan arazilerin istenilen amaçla kullanımı için, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içerisinde Bakanlığa başvurulması, hazırlanacak toprak koruma projesine uyulması ve tarım dışı kullanılan tarım arazilerinin her metre karesi için beş Yeni Türk Lirası ödenmesi şartıyla izin verilir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KANUN

-3-

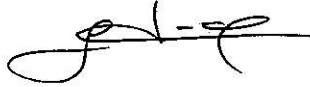
Söz konusu arazi ve tesislerin istenilen amaçla kullanımı için çeşitli kurumlardan alınması gerekli ruhsat, izin gibi işlemler, Bakanlığa başvuru tarihinden itibaren 2 yıl içerisinde tamamlanıncaya kadar başvuru sahipleri faaliyetlerine devam ederler. Bu süreler içerisinde gerekli izinleri alamayanların üretim faaliyetleri ilgili idarelerce durdurulur.

Tarım arazisi vasfından çıkarılan araziler, ilgili kuruluşlarca başvuru sahibinin isteği doğrultusunda vasfını değiştirir.”

MADDE 7- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 8- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Aslı Gibidir.

Gündüz DİNÇER
Kanunlar ve Kararlar Müdürü